

Advies nr. 2014/15 van 12 september 2014

Arbitragecommissie

Titel 2 van boek X van het Wetboek van economisch recht betreffende de precontractuele informatie in het kader van commerciële samenwerkingsovereenkomsten.

Advies over de brouwerijcontracten

1. Inleiding

De Arbitragecommissie werd op 7 september 2012 door mevrouw de minister van Middenstand verzocht om twee vragen te beantwoorden:

- Geldt de verplichting inzake de precontractuele fase voor alle types van distributieovereenkomsten zoals bv. de brouwerijcontracten en de biercontracten die met name bestaan in de exclusieve bevoorrading met bier en diverse dranken en dit voor zover aan één van de niet-cumulatieve voorwaarden van artikel 2 van de wet is voldaan ?
- Zou de commerciële of technische bijstand zoals vermeld in de wet kunnen bestaan in een geldlening of een gratis lening van materiaal, gewoonlijk accessoire aan een exclusief bevoorradingcontract?

2. Advies

2.1. Voorafgaande opmerking: het vraagstuk van de exclusieve bevoorrading

Beide vragen hebben betrekking op overeenkomsten die voorzien in verplichtingen tot exclusieve bevoorrading.

De Arbitragecommissie herinnert eraan dat artikel 2 van de wet van 19 december 2005 geenszins refereerde aan het begrip exclusieve bevoorrading:

Artikel 2, dat het toepassingsgebied van de wet definieert, luidde als volgt:

« Deze wet is van toepassing op commerciële samenwerkingsovereenkomstengesloten tussen twee personen, die elk in eigen naam en voor eigen rekening werken, waarbij de ene persoon het recht verleent aan de andere, die daarvoor een vergoeding van welke aard dan ook, rechtstreeks of onrechtstreeks betaalt, om bij de verkoop van producten of de verstrekking van diensten een commerciële formule te gebruiken onder één of meerdere van de volgende vormen :

- een gemeenschappelijk uithangbord;
- een gemeenschappelijke handelsnaam;
- een overdracht van know how;
- een commerciële of technische bijstand. »

Artikel I.11.2° van het Wetboek van economisch recht heeft deze definitie gedeeltelijk gewijzigd door de referentie aan de personen die in eigen naam en voor eigen rekening handelen te schrappen alsook de vereiste van een vergoeding in ruil voor het gebruik van de commerciële formule. Voor de rest blijft de definitie ongewijzigd.

Bijgevolg is de exclusiviteit van bevoorrading geen criterium voor de toepassing van de wet van 19 december 2005, noch voor de bepalingen van het Wetboek van economisch recht betreffende de precontractuele informatie. Dat betekent dat een brouwerijcontract dat voorziet in exclusiviteit van bevoorrading uitgesloten zal zijn van het toepassingsgebied van de wet als er geen recht wordt verleend om een commerciële formule te gebruiken onder één van de vier vormen bepaald in de tekst. Omgekeerd zou een commerciële samenwerkingsovereenkomst onder het toepassingsgebied van de wet kunnen vallen zonder dat er exclusiviteit van bevoorrading in wordt voorzien, wanneer één van de partijen aan de andere het recht verleent om een commerciële formule te gebruiken onder één van de vier vormen beoogd door de tekst.

2.2. Antwoord op de eerste vraag

- a. « In de parlementaire werkzaamheden van de wet van 19 december 2005 wordt toegelicht dat *het toepassingsgebied van de wet ruim is en in het algemeen de commerciële samenwerkingsovereenkomsten beoogt waarin (...), de overgedragen commerciële formule slaat op ofwel het gebruik van een gemeenschappelijke commerciële naam of een gemeenschappelijk uithangbord, ofwel de overdracht van knowhow, ofwel op commerciële of technische bijstand.* »¹.

Deze vier aangehaalde voorwaarden zijn niet cumulatief en de wet is van toepassing wanneer één van de vier vormen van de commerciële formule wordt bevestigd².

In de parlementaire werkzaamheden wordt ook nog het volgende vermeld « *deze definitie laat toe een veelheid aan vormen van commerciële samenwerking te omvatten, opdat er geen discriminatie zou worden ingesteld tussen de verschillende formules. Bovendien zou een te specifieke definitie, gezien de snelle economische en maatschappelijke evolutie, het risico inhouden dat nieuwe formules die zich in de toekomst zouden kunnen ontwikkelen, niet worden omvat.* »³.

De wil van de wetgever met betrekking tot de toepassing van de bepalingen over de precontractuele informatie bleef bij de totstandkoming van het Wetboek van economisch recht ongewijzigd, behalve dat de commerciële formule geen compensatie meer moet zijn voor een vergoeding, in welke vorm dan ook, uitbetaald aan de persoon die het recht verleent.

- b. Het brouwerijcontract wordt niet geregeld door een specifieke wetgeving. Dit contract kan voorkomen in verschillende vormen. Zo komen bijvoorbeeld in het kader van de relaties die tussen een brouwer en een uitbater kunnen bestaan, naast een exclusief bevoorradingscontract bij de brouwer, vaak ook een huurcontract, een lening van materiaal of geld, enz. voor.

A. Mottet Haugaard en M. Verhulst (La nouvelle loi relative à l'information précontractuelle dans le cadre d'accords de partenariat comercial, D.A.O.R., 2006, blz.109) definiëren het brouwerijcontract als volgt:

« Il s'agit de la convention comprenant notamment un accord d'approvisionnement exclusif en bières et boissons diverses en vertu duquel un revendeur (en général du milieu horeca) s'engage vis-à-vis du fournisseur (en général, une brasserie, un dépositaire ...) à s'approvisionner exclusivement auprès de lui en bières et boissons pendant une certaine durée. Les contreparties à un tel engagement sont diverses et vont de la mise à disposition du matériel de débit à des prêts ou crédits importants, des contrats de bail ou la location d'un débit de boisson ».

- c. Het begrip exclusiviteit, dat kenmerkend is voor het brouwerijcontract, is geen voorwaarde voor de toepassing van de wettelijke bepalingen.

Het brouwerijcontract kan voorzien in verschillende verplichtingen en derhalve meent de arbitragecommissie dat enkel na onderzoek van de rechten en verplichtingen van de partijen in elk bijzonder geval, kan worden vastgesteld of er sprake is van een commerciële formule onder één van de vier aangehaalde vormen en bijgevolg of een contract al dan niet onderworpen is aan de wettelijke bepalingen betreffende de precontractuele informatie.

¹ Parl. Doc 51, 1687/001, blz. 6.

² Parl. Doc 51, 1687/001, blz. 6.

³ Parl. Doc 51, 1687/001, blzn. 6 en 7.

De commissie preciseert dat een brouwerijcontract zou kunnen worden onderworpen aan de wet wanneer het contract onder het begrip « commerciële formule » valt (zie in die zin, advies 2014/14).

- d. De Arbitragecommissie stelt vast dat de hoven en rechtbanken zich weinig hebben uitgesproken over de toepassing van de wet op de sector van de brouwerijen.

De commissie heeft kennis van een vonnis van de Rechtbank van Koophandel van Tongeren (31 maart 2009, D.A.O.R., 2009, blz. 156) dat stelt dat de wet van 19 december 2005 niet van toepassing op een brouwerijcontract waarbij voorzien wordt in de terbeschikkingstelling van horecamateriaal. De Rechtbank stelt vast dat naast de terbeschikkingstelling van materiaal, de persoon die het recht heeft verleend, niet geholpen heeft bij het zoeken naar een geschikte locatie voor de uitbating, niet bij de oprichting van het handelsfonds, noch gemeenschappelijk uithangbord,... De Arbitragecommissie wijst er in verband met dit vonnis tevens op dat wanneer er in technische bijstand is voorzien voor het onderhoud van machines, dit feit alleen geen commerciële formule vormt in de zin van de wet.

In een arrest van 28 september 2009⁴ stelt het Hof van Beroep van Antwerpen dat er geen sprake is van een commerciële formule in de zin van de wet van 19 december 2005 in het kader van een overeenkomst met betrekking tot de terbeschikkingstelling van twee Bingo-apparaten.

In een arrest van 27 juni 2013 (J.L.M.B. 2013, blz. 1891), oordeelde het Hof van Beroep van Luik dat de wet betreffende de precontractuele informatie niet van toepassing was op een contract inzake de plaatsing van speelapparaten dat naast een exclusiviteitsbeding voorzag in de terbeschikkingstelling van speelapparaten, bijstand aan de inrichter van spelen in zijn stappen om de nodige vergunning te verkrijgen en de ten laste neming door de inrichter van het herstel van de spelen in geval van een defect.

- e. Meer in het algemeen wijst de Arbitragecommissie er op dat ze het initiatief genomen heeft om een advies 2014/14 op te stellen waarin ze richtlijnen geeft omtrent de inhoud van het begrip commerciële formule.

2.3. Antwoord op de tweede vraag

De Arbitragecommissie verwijst naar haar advies 2014/14 betreffende de draagwijdte van technische of commerciële bijstand.

De Arbitragecommissie meent dat technische of commerciële bijstand moet gekenmerkt zijn door een zekere intensiteit en continuïteit (zie in die zin Hof van Beroep van Luik, 27 juni 2013, op.cit.).

De Arbitragecommissie stelt vast dat de Rechtbank van Koophandel van Tongeren in haar vonnis van 31 oktober 2009 (D.A.O.R., 2009, blz. 156) een contract voor het ter beschikking stellen van Horecamateriaal uit het toepassingsgebied van de wet sluit met de vaststelling dat het loutere feit van het gratis ter beschikking stellen van materiaal voor het onderhoud van de machines tijdens de duur van het contract geen commerciële of technische bijstand inhoudt in de zin van de wet.

In zijn arrest van 27 juni 2013 (op.cit.), stelt het Hof van Beroep te Luik dat een kredietopening alsook een terbeschikkingstelling van speelapparaten aangevuld met een verbintenis om de spelen tijdens de duur van het contract te herstellen, geen commerciële of technische bijstand vormden in de zin van de wet.

⁴ A.R. 2008/AR/1365; A.R.. 2008/AR/1370; A.R.. 2008/AR/1371. Arrest aangehaald door B. Ponet, in *La distribution commerciale*, Uitgeverij Larcier, Collection Fac. Droit, Economie et Finances van de universiteit van Luxemburg, 2014, blz. 69, nota 15.

Op basis van de analyses van de Rechtbank van Koophandel van Tongeren en van het Hof van Beroep te Luik meent de arbitragecommissie dat een loutere geldlening of het louter gratis ter beschikking stellen van materiaal op zich geen technische of commerciële bijstand vormt in de zin van de bepalingen van het Wetboek van economisch recht met betrekking tot de precontractuele informatie (titel 2, boek X, WER).
